

**Przykłady badanych w Biurze RPO, w latach 2015 – 2017, spraw dotyczących
agresji motywowanej przynależnością narodową, etniczną lub wyznaniową
- aktualizacja wg. stanu na 29 czerwca 2018 r. -**

1. Pobicie obywatela Pakistanu w parku Mirowskim w Warszawie – kwiecień 2016r.¹

Obywatel Pakistanu został pobity przez czterech mężczyzn w nocy z 1 na 2 kwietnia 2016 r. w parku Mirowskim w Warszawie. Towarzyszący mu znajomy - obywatel polski - nie ucierpiał, co, zdaniem Rzecznika, mogło sugerować rasistowską motywację działania sprawców. Dochodzenie w tej sprawie wszczęte i nadzorowane było przez Prokuraturę Rejonową dla Warszawy Śródmieścia – Północ. Zostało ono jednak umorzone z powodu niewykrycia sprawców. Jak ustalił Rzecznik, **zdarzeniu Policja nie przypisała jednak znamion przestępstwa motywowanego nienawiścią.** Postępowanie prowadzone było w kierunku czynu zabronionego z art. 157 Kodeksu karnego (tj. naruszenia czynności narządu ciała).

2. Atak na zagranicznych studentów w Bydgoszczy – maj 2016 r.²

W maju 2016 r. w centrum Bydgoszczy doszło do napaści na grupę studentów programu ERASMUS, pochodzących m.in. z Turcji. Napaści towarzyszyły rasistowskie okrzyki i komentarze, które mogły świadczyć o motywacji sprawców (sprawcy wskazywać mieli np. emblematy Polski Walczącej, widniejące na ich odzieży). Rzecznik monitorował postępowanie prowadzone w tej sprawie przez bydgoską Policję. W jego wyniku zatrzymanych zostało sześciu sprawców, którym postawiono zarzuty o czyny z art. 119 § 1 Kodeksu karnego (tj. o stosowanie przemocy i groźby bezprawnej wobec osoby / grupy osób ze względu na ich przynależność rasową, narodową i etniczną). **Sąd skazał sprawców pobicia na 1 rok lub 10 miesięcy pozbawienia wolności, w zawieszeniu.**

3. Pobicie Czeczenki w Łomży – maj 2016 r.³

Do zdarzenia doszło 10 maja 2016 r. Sprawcy najpierw zaatakowali cudzoziemkę słownie, potem zerwali jej hidżab i uderzyli. Monitorowane przez RPO

¹ Sprawa XI.518.31.2016.MS.

² Sprawa XI.518.45.2016.MS.

³ Sprawa XI.518.46.2016.MS.

postępowanie w sprawie prowadziła Prokuratora Rejonowa w Łomży. W sprawie ustalono sprawcę napaści, któremu, po przyznaniu się do winy, postawiono zarzut użycia przemocy oraz publicznego znieważenia i naruszenia nietykalności cielesnej pokrzywdzonej z powodu jej przynależności narodowej (tj. czynu z art. 119 § 1 w zbiegu z 257 Kodeksu karnego). **Sprawa zakończyła się wyrokiem skazującym.**

4. Dwukrotna napadść na studentkę z Algierii w Łodzi – maj 2016 r.⁴

Pochodząca z Algierii studentka Politechniki Łódzkiej dwukrotnie, w ciągu dwóch tygodni, została napadnięta przez tego samego mężczyznę. W obu przypadkach, w ocenie pokrzywdzonej, motywem działania sprawcy były uprzedzenia na tle narodowościowym, etnicznym lub wyznaniowym. Sprawca, którego wizerunek utrwaliły kamery monitoringu, został przez Policję zatrzymany. Prokuratura Rejonowa Łódź – Polesie postawiła sprawcy zarzut popełnienia czynów zabronionych z art. 119 § 1 (stosowanie przemocy wobec osoby z powodu jej przynależności narodowej lub etnicznej) w zbiegu z art. 257 Kodeksu karnego (publiczne znieważenie i naruszenie nietykalności osoby z powodu jej przynależności rasowej, etnicznej lub narodowej). **W marcu 2017 r. zapadł wyrok skazujący.**

5. Wydarzenia w Ełku po tragicznej śmierci 21- letniego mieszkańca tego miasta – grudzień 2016 r. / styczeń 2017 r.⁵

W dniu 31 grudnia 2016 r. w Ełku przed lokalem gastronomicznym „Prince Kebab” doszło do bójki, w wyniku której zginął 21-letni mieszkaniec Ełku. Konsekwencją tego zdarzenia były kilkudniowe zamieszki. W dniu 1 stycznia, pod lokalem zebrała się grupa licząca 200-300 osób, mieszkańców Ełku i okolic. Początkowo uczestnicy zgromadzenia zapalali znicze, by pokojowo uczcić pamięć zmarłego. W tłumie jednak zaczęły się pojawiać komentarze obrażające osoby pochodzenia arabskiego oraz hasła „Polska dla Polaków”. Po pewnym czasie ze zgromadzenia wyłoniła się grupa kilku osób, która zaczęła obrzucać lokal kamieniami, butelkami oraz petardami, niszcząc przy tym mienie lokalu. Pozostali uczestnicy – obserwatorzy sytuacji – reagowali na te zdarzenia pozytywnie, bili brawa oraz skandowali różne, także wulgarne hasła, wyrażające negatywny stosunek do uchodźców. Obecna na miejscu Policja nie próbowała powstrzymać dewastacji lokalu. Do podobnych incydentów, choć w mniejszej skali, dochodziło też w następnych dniach. Doszło również do próby podpalenia i zdewastowania mieszkania, w którym mieszkał Algierczyk zatrzymany w związku ze śmiercią ww. mężczyzny.

⁴ Sprawa XI.518.50.2016.MS.

⁵ Sprawa XI.518.1.2017.JS.

W ciągu kilku dni po zdarzeniu Policja zatrzymała ok. 30 osób, którym postawiono m.in. zarzuty czynnego udziału w zbiegowisku oraz udziału w zamachach na inne osoby lub na mienie. Rzecznik oczekuje na zakończenie toczącego się w sprawie postępowania. **Pismem z dnia 1 grudnia 2017 r. prokuratura umorzyła dochodzenie w sprawie publicznego nawoływania w dniu 1 stycznia 2018 r. w Elku w rejonie lokalu „Prince Kebab” do nienawiści na tle różnic narodowościowych poprzez skandowanie haseł wyrażających negatywny stosunek do uchodźców, t j . o czyn z art. 256 § 1 kk. Postanowienie jest prawomocne.**

6. Pobicie obywatela Arabii Saudyjskiej w Zakopanem – styczeń 2017 r.⁶

Obywatel Arabii Saudyjskiej został pobity przez dwóch mężczyzn w nocy 8 stycznia 2017 r. Dochodzenie w tej sprawie nadzorowane było przez Prokuraturę Rejonową w Zakopanem. Przyjęta kwalifikacja prawna nie uwzględniała możliwego rasistowskiego kontekstu zdarzenia. **Ostatecznie dochodzenie zostało umorzone z powodu braku znamion czynu zabronionego ściganego z urzędu oraz braku interesu społecznego w ściganiu z urzędu czynu, który z mocy prawa takim ściganiem nie jest objęty.**

Znieważenie mieszkającego w Łodzi Czeczena – maj 2017 r.⁷

W nocy z 27 na 28 maja 2017 r. na balkon lokalu, w którym zamieszkiwał pochodzący z Czeczenii cudzoziemiec, wrzucona została połowa świńskiej głowy. W okolicy miejsca zamieszkania cudzoziemca pojawiły się także liczne, obraźliwe napisy znieważające muzułmanów i samą religię Islamu. Czyny wypełniały znamiona przestępstwa publicznego znieważenia osoby lub grupy osób z powodu przynależności wyznaniowej (tj. czynu z art. 257 Kodeksu karnego). Policja umorzyła jednak dochodzenia wobec niewykrycia sprawców przestępstwa. Postanowienie w tej sprawie zatwierdzone zostało przez właściwą miejscowo Prokuraturę. Po zbadaniu akt sprawy Rzecznik uznał, że sprawa ta mogła zostać umorzona przedwcześnie – nie wykorzystano bowiem wszystkich istniejących środków dowodowych. W tej sytuacji Rzecznik zdecydował się wystąpić do łódzkiej Prokuratury Okręgowej o ponowne zbadanie materiałów postępowania w trybie zwierzchniego nadzoru służbowego.

Zastępca Prokuratora Okręgowego w Łodzi pismem z dnia 23 kwietnia 2018 r. poinformował Rzecznika, że analiza zgromadzonego materiału dowodowego wykazała potrzebę wykonania, w trybie art. 327 § 3 Kodeksu postępowania karnego, czynności dowodowych, w celu sprawdzenia okoliczności

⁶ Sprawa XI.518.8.2017.MS.

⁷ Sprawa XI.518.47.2017.MS.

uzasadniającego ewentualne wzruszenie prawomocnej decyzji merytorycznej, jak zapadła w rozpoznawanej sprawie.

7. Antyislamskie hasła podczas warszawskiego Marszu Niepodległości – 11 listopada 2017 r.⁸

W dniu 15 listopada 2017 r. Rzecznik Praw Obywatelskich skierował do Prokuratora Okręgowego w Warszawie wystąpienie, w którym przedstawił swoją ocenę treści propagowanych przez niektórych uczestników warszawskiego Marszu Niepodległości. Rzecznik zwrócił uwagę Prokuratury m.in. na transparent zrównujący religię Islamu z terroryzmem (o treści ISLAM = TERRORYZM) oraz baner przedstawiający stereotypowy wizerunek osoby pochodzenia arabskiego, która ukryta w koniu trojańskim z napisem „Islam”, trzymając tabliczkę „I’m refugee”, próbuje przekroczyć bramę Europy, bronioną przez zamaskowaną postać z polską flagą w jednej i koktajlem Mołotowa w drugiej ręce. Wieszaniu transparentu towarzyszyły anty-uchodźcze okrzyki. W ocenie Rzecznika treść obu transparentów mogła wypełniać znamiona czynu zabronionego z art. 256 § 1 Kodeksu karnego, tj. nawoływania do nienawiści na tle pochodzenia etnicznego i wyznania. Pismo Rzecznika, zawierające taką sugestię, zostało potraktowane jako zawiadomienie o przestępstwie. **Sprawa nadal jest prowadzona.**

Napaść 40 - osobowej grupy na lokal z kebabem we Wrocławiu – listopad 2017 r.⁹

W nocy 25 na 26 listopada 2017 r. kilkoro sprawców zaatakowało grupę obcokrajowców, a następnie zdemolowało lokal z kebabem, gdzie schronili się zaatakowani. Z doniesień medialnych wynikało, że do niszczenia restauracji przyłączały się kolejne osoby. Ostatecznie grupa sprawców mogła liczyć nawet 40 osób. Sprawcy rzucali w szyby butelkami, kopali w nie i uderzali pięściami, wnosili wulgarne, antymuzułmańskie okrzyki i skandowali ksenofobiczne hasła. Śledztwo w tej sprawie prowadzi Komenda Policji Wrocław - Stare Miasto pod nadzorem właściwej miejscowo Prokuratury Rejonowej. Postępowanie prowadzone jest pod kątem popełnienia przez sprawców czynów zabronionych z art. 257 (naruszenie nietykalności i znieważenie z powodu przynależności wyznaniowej) oraz art. 288 Kodeksu karnego (zniszczenie mienia). Rzecznik monitoruje to postępowanie.

⁸ Sprawa XI.518.90.2017.MS.

⁹ Sprawa XI.518.99.2017.AS.

8. Obrzucenie kamieniami Ośrodka Kultury Muzułmańskiej na warszawskiej Ochocie – 27 listopada 2017 r.¹⁰

Rzecznik monitoruje czynności prowadzone przez Policję w sprawie obrzucenia kamieniami Ośrodka Kultury Muzułmańskiej w Warszawie. Do zdarzenia doszło w dniu 27 listopada 2017 r. Sprawca, którego nagrały kamery monitoringu, i którego tożsamość wkrótce potem została ustalona, powybił szyby i zdewastował ogródek działającej przy meczecie restauracji. Warto przy tym wspomnieć, że podczas przeszukania w mieszkaniu podejrzanego Policja znalazła ulotki nawołujące do nienawiści na tle różnic wyznaniowych. **Postępowanie pozostaje w toku.**

¹⁰ Sprawa XI.518.96.2017.AS.